

VLADIMÍR BOUDNÍK: MONOTYP

Výtvarná tvorba na doma
Doprovodný edukační materiál
k vybraným dílům ze sbírek
Galerie hlavního města Prahy

G HMP
EDUKACE

Edukační list seznamuje s osobností českého poválečného umění Vladimírem Boudníkem (1924–1968). Prezentace jeho umělecké tvorby je úzce spjata s Galeríí hlavního města Prahy. Ta v roce 1992 realizovala expozici pod názvem *Vladimír Boudník 1924–1968*, která podrobně představila uměleckou tvorbu autora v Domě U Kamenného zvonu. Dále v roce 2017 byla uskutečněna výstava s názvem *Explosionalismus / Tvorba Vladimíra Boudníka z let 1947–1956* v Domě U Zlatého prstenu. V Colloredo-Mansfeldském paláci pak Galerie v roce 2015 představila laureáty Ceny Vladimíra Boudníka z období 1994–2014.

Vybrané výtvarné práce Boudníka v edukačním listu vycházejí z umělecké sbírky Galerie hlavního města Prahy a poskytují inspiraci k domácí tvorbě pomocí výtvarné techniky monotypu.

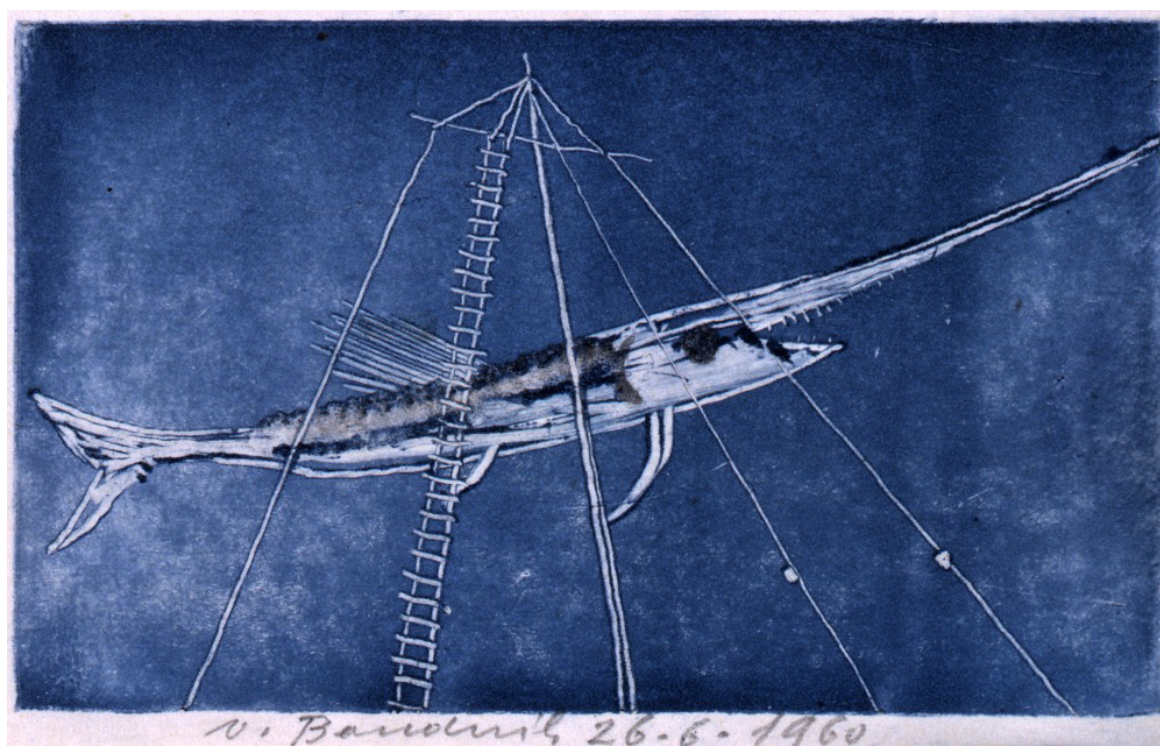

Vladimír Boudník

Boudník již v dětství vkládal svou výraznou obrazotvornost do kresebných prací. Vyučil se strojním zámečníkem a po návratu z totálního nasazení v Německu vystudoval Státní grafickou školu v ateliéru kresby prof. Beneše, kde absolvoval v roce 1949. V jeho tvorbě se odrážely prožitky z válečné a poválečné zkušenosti. Expresivní motivy vycházely z jeho bohaté vnitřní fantazie a také citlivě reagovaly na stav společnosti. Používal tradiční výrazové materiály, jako jsou kresba, malba a grafika, nebo své tvůrčí záměry realizoval také fotografickou a literární činností. Překračoval konvenční představy o umění, když reprezentoval vlastní myšlenkové koncepty ve veřejném prostoru, kdy se tak snažil působit na náhodné diváky. Svě umělecké akce realizoval v blízkosti Domu U Kamenného zvonu, okolo Staroměstského náměstí, v Týnské ulici, na Malém rynku, na Kampě nebo na Malostranském náměstí. V roce 1949 koncipoval vlastní umělecký program: explosionalismus. Soustředil se na myšlenkové asociace pramenící z náhodných barevných skvrn nebo se zaměřoval na prožitky, vnitřní imaginaci a na vlastní vnímání oprýskaných zdí v pražských ulicích. Jeho záměrem bylo změnit celkový pohled na tvorbu a také i na svět. Boudník vytvářel rozsáhlé série dekalků, gestických monotypů a grafických tisků. Zejména prostřednictvím svých aktivních a strukturálních grafik přinesl ojedinělý vklad do české abstraktní grafiky. Po umělci je tak pojmenována Cena Vladimíra Boudníka, která je udělována významným autorům za výrazný přínos v oblasti grafické tvorby od roku 1995.

Monotyp: Kresba do plochy

GEDUKACEIMP

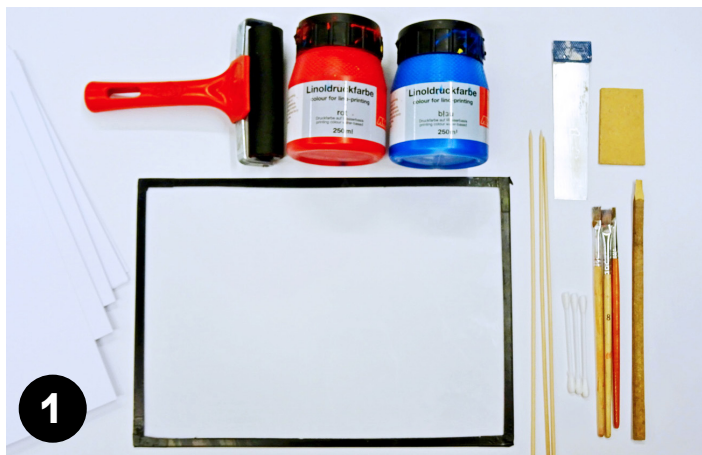

Inspirace dílem: *Ryba*, monotyp, 1960

Vladimír Boudník je právem považován za originálního zakladatele české moderní grafiky. Vymykal se tradici českého výtvarného umění a ustáleným tvůrčím postupům. Zcela intuitivně podnikal objevné výtvarné cesty. Podporou mu byla jeho neutišitelná obrazotvornost, fantazie a dále silná nutnost po sounáležitosti a po společné činnosti a potřeba rozšiřování svých tvůrčích myšlenek. Obraz s názvem *Ryba* představuje sérii Boudníkových monotypů, které vznikaly pomocí obtiskování barvy. V grafických listech se věnoval motivu tajemných ryb a různorodých podmořských živočichů. Jeho práce byla ovlivněna podvědomím a mimořádnou imaginací. Ve vlastní výtvarné práci se inspirujte zvoleným autorovým námětem. Ved'te se vlastní představou a fantazií při znázornění ryb a jiných vodních organismů. Během tvůrčího procesu se soustřed'te na kontrasty kresebné práce, které můžete uplatnit pomocí úzkých, silných a dalších zvolených linií.

Postup výtvarné techniky

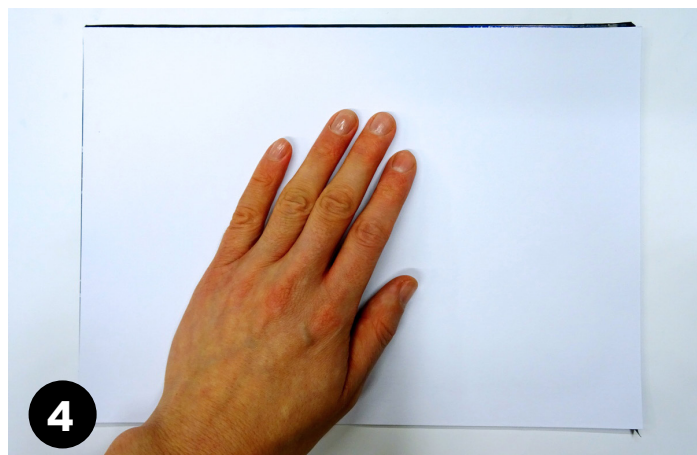
Pro výtvarnou práci si připravte hladkou podložku (skleněná deska), navalovací váleček, tiskářské barvy na vodní bázi, různé předměty pro tvorbu kresby (špejle, vatové tyčinky, štětce, špachtle) a papíry.

Barvu pomocí válečku rozválejte rovnoměrně v tenké vrstvě na skleněné desce.

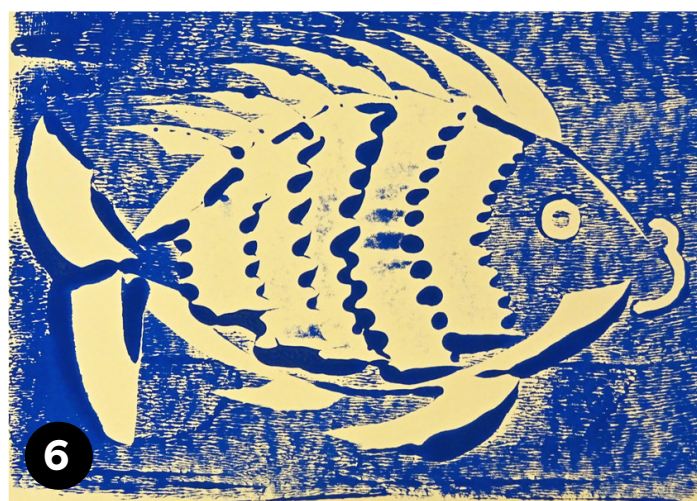
Do barevné plochy různými způsoby nakreslete například tvar ryby. Využijte různé tloušťky linie pro vytváření kontrastu v obraze. Barva na grafiku umožňuje tvůrci, aby kresbu mohl realizovat v delším časovém úseku.

Na vytvořenou kresbu v barevné ploše položte papír a pomocí tlaku dlaně vytvořte otisk.

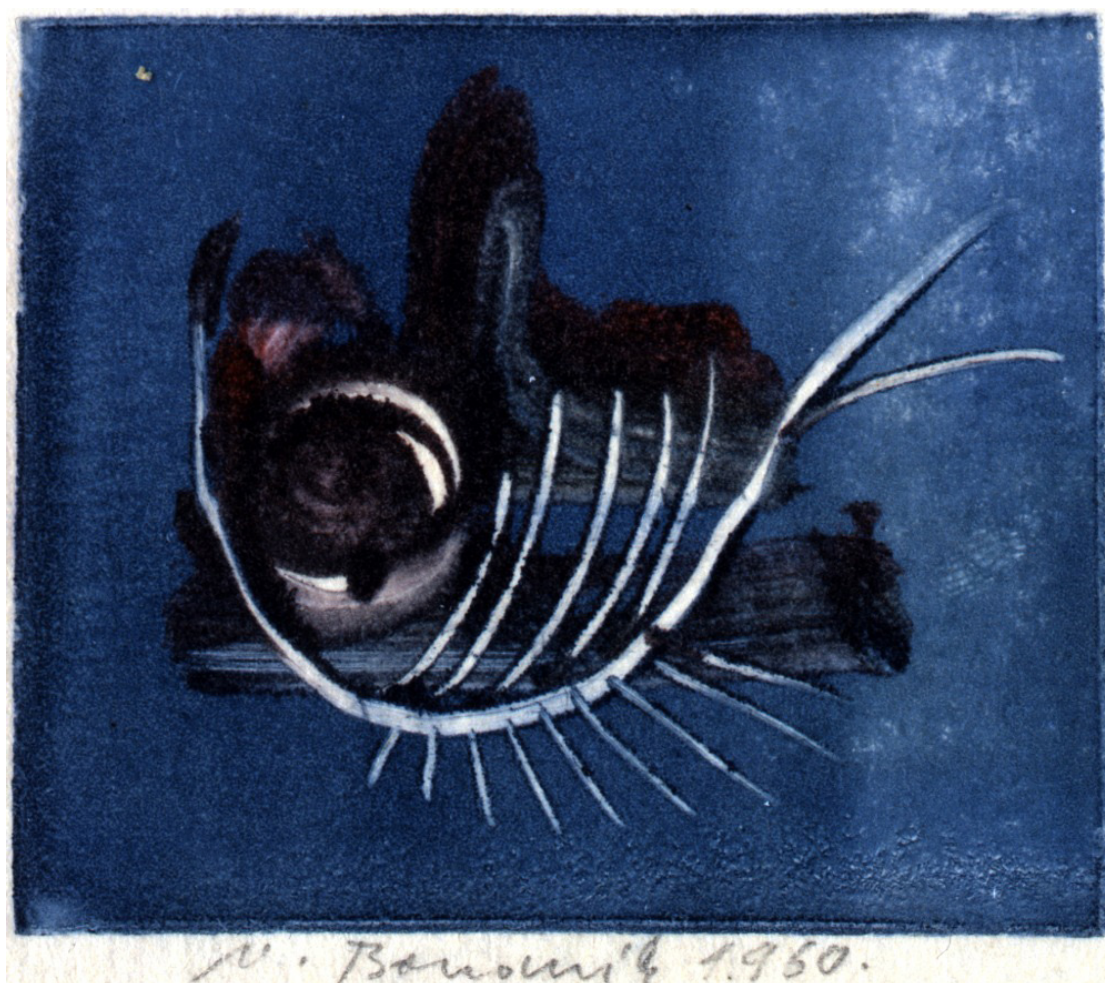
Ukázka výsledného monotypu, který se otiskl zrcadlově obráceně.

Ukázka druhého monotypu

Monotyp: Malba a kresba

Inspirace dílem: *Ryba*, monotyp, 1960

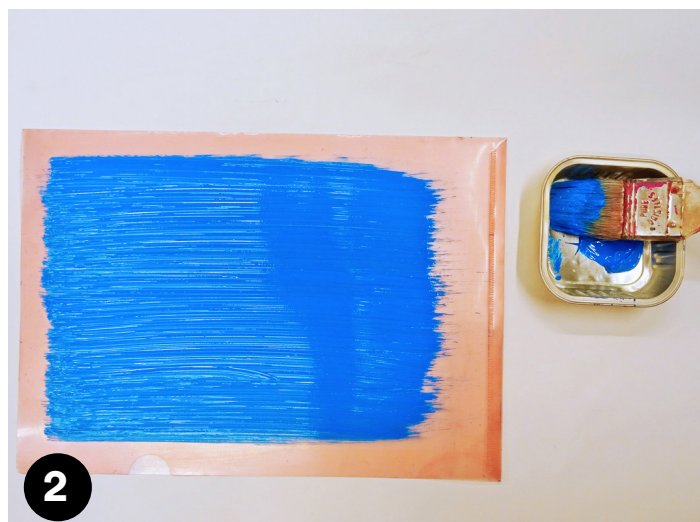
Uvedený otisk *Ryba* představuje kombinaci malířských a kresebných tahů. Monotyp také odráží Boudníkovu podivuhodnou tvůrčí imaginaci. Pro následující výtvarný postup můžete využít zkušenosti z předchozího postupu techniky monotypu. Nejprve se soustředíte na malířské zpracování zvolených barevných ploch a gest, do kterých můžete uplatnit kresebné linie nebo Boudníkův námět kostnaté ryby. V průběhu tvůrčí realizace opět čerpejte z nekonečné možnosti fantazie a věnujte pozornost tloušťkám linií, které budete uplatňovat během malířské nebo kresebné práce.

Postup výtvarné techniky

Pro výtvarnou práci si připravte hladkou podložku (například zakládací plastový obal nebo jinou hladkou desku), akrylové barvy, široký štětec, různé předměty pro tvorbu kresby (špejle, vatové tyčinky, štětce) a papíry.

Na plastovou podložku naneste rovnoměrně barvu v tenké vrstvě.

Na barevnou plochu naneste podle vlastní představy například část motivu ryby jinou barvou.

Akrylová barva schne rychleji než u uvedeného prvního výtvarného postupu, kde byla použita barva na grafiku. V krátkém čase vytvořte malířská gesta a následně kresbu zvoleného námětu.

Ukázka finálního monotypu

Další ukázka monotypu, kde byly v podkladové vrstvě modrou barvou využity tahy štětce pro znázornění vln.

Monotyp: Malba

Inspirace dílem: *Ryba*, monotyp, 1960

Navazující výtvarný postup se soustředí výhradně na malířský projev monotypu. Můžete si vytvořit podkladovou vrstvu podle předchozích výtvarných postupů, nebo rovnou začít realizovat vlastní námět. Pro své výtvarné realizace čerpejte z vnitřní obrazotvornosti, která podle autora umožňuje pomocí výtvarných prostředků znázornit netušené bohatství lidské skutečnosti. Jako nejdokonalější prostředek vzájemné komunikace Boudník vnímá umění. Autor ve svých manifestačních textech sděluje: „Každý z vás bude umělcem, zbaví-li se předsudků a netečnosti.“

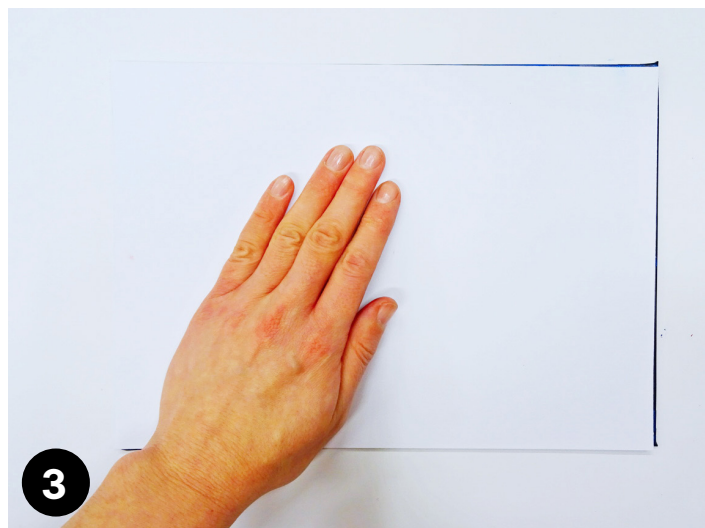
Postup výtvarné techniky

1 Na hladkou podložku naneste rovnoměrně barvu v tenké vrstvě.

2 Namalujte zvolený námět.

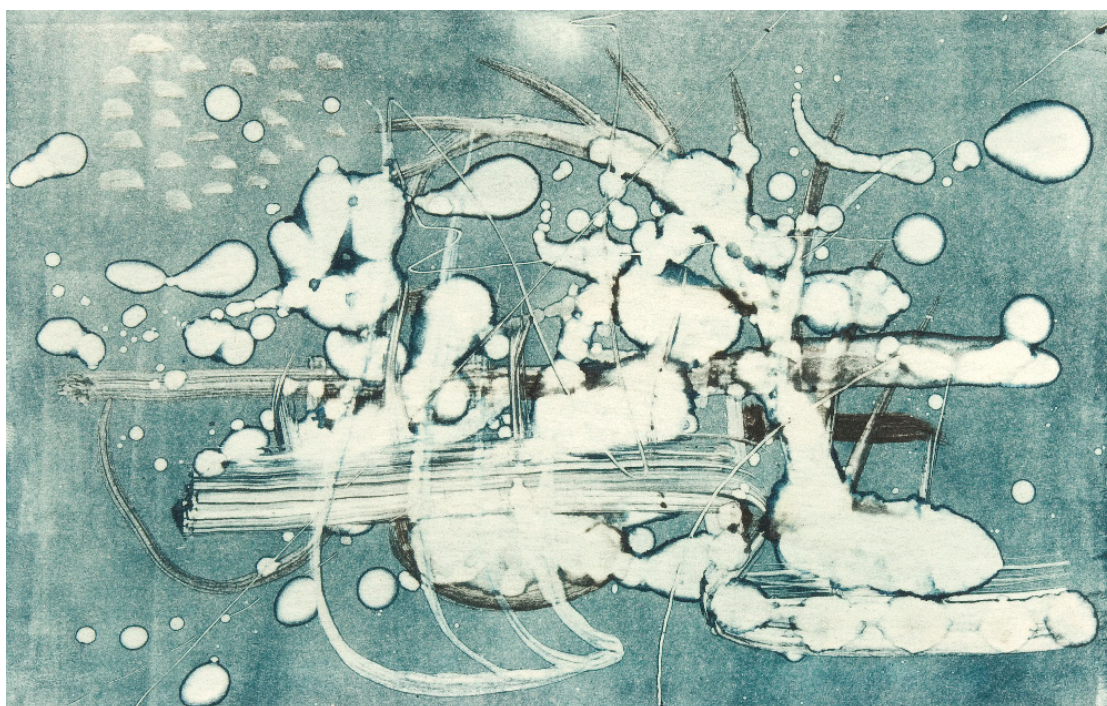
3 Na malbu položte papír a pomocí dlaně otiskněte.

4 Ukázka výsledného monotypu

Monotyp: Abstrakce

Inspirace dílem: *Stopy materiálu, monotyp*

Následující výtvarný postup zrcadlí autorův zájem o projevy abstrakce, která nabízí pozorovateli neomezený pramen pro vnitřní fantazii a pro tvůrčí postupy. Boudník spatřoval v otisku výtvarných prací konfrontaci autorovy senzibility s vlastnostmi materiálu. Výsledná díla také mohou poskytnout zdroje pro vlastní interpretace a další výtvarná zpracování. Při pohledu na abstraktní skvrny se můžete nechat vést vnitřní představivostí a nacházet například krajinné scenerie, rozličné podoby zvířat nebo lidské tváře.

Postup výtvarné techniky

Na hladkou podložku naneste podle vlastní představivosti barvy pomocí štětců. Na ukázce jsou použity akrylové barvy.

Ukázka výsledného monotypu

Druhá ukázka výsledného monotypu

Třetí ukázka výsledného monotypu z rukou autorky z proběhlé výtvarné dílny GHMP, kde byly uplatněny malířské tahy v kombinaci s vytíráním barvy.

Slovníček

● Monotyp

Má blízko ke grafické technice z důvodu tisknutí. Monotyp se od ostatních grafických postupů liší tím, že se nejedná o reprodukci obrazu pomocí množení grafických listů, ale vždy vznikne jeden originální otisk (monotyp).

Pomůcky

- hladká rovná podložka (sklo, plexisklo, základací plastový obal nebo jiné silnější umělohmotné fólie)
- tiskařské barvy na vodní nebo případně na olejové bázi (lze nahradit olejovými nebo akrylovými barvami)
- navalovací váleček na grafiku nebo řemeslný váleček (lze koupit i v drogerii, kde mají tzv. barvy a laky)
- široký štětec
- malířské štětce
- malířská paleta nebo různé misky pro barvy
- papír ve velikosti A4–A5 (postačí čtvrtka)
- různé předměty pro tvorbu kresby (špejle, vatové tyčinky, štětce, špachtle)

Jako doprovodný edukační materiál vytvořilo Edukační oddělení GHMP.

**Externí edukátorka Eva Pejchalová
eva.pejchalova@ghmp.cz**

**Galerie hlavního města Prahy
Edukační oddělení**

**Colloredo-Mansfeldský palác
Karlova 189/2 110 00 Praha 1**

**Kontakt
Edukační aktivity GHMP
T (+420) 725 811 936, (+420) 606 612 987
E vzdelavani@ghmp.cz, edukace@ghmp.cz**

ghmp.cz/edukace